

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Соціально-психологічний факультет
Кафедра менеджменту і адміністрування

Допущено до захисту
зав. кафедри менеджменту і адміністрування
_____ к.е.н., доц. Карпюк О.А.

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ
(на матеріалах ПАФ «ЄРЧИКИ»)

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст за професійним
спрямуванням 7.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за
видами економічної діяльності)»

Виконала

студентка 51 групи
Спеціальності 7.03060101
«Менеджмент організацій і
адміністрування (за видами економічної
діяльності)»
Власюк Юлія Вікторівна

Науковий керівник

кандидат економічних наук, доцент
Карпюк Ольга Анатолівна

Житомир 2016

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНІСТЮ ПРАЦІ.....	6
1.1 Сутність продуктивності праці та методи її вимірювання.....	6
1.2 Фактори і резерви зростання продуктивності праці.....	17
1.3. Порядок оцінювання системи управління продуктивністю праці на підприємстві.....	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПАФ «ЄРЧИКИ».....	29
2.1 Організаційно-економічна характеристика ПАФ «Єрчики».....	29
2.2 Оцінка фінансового стану підприємстві.....	39
2.3. Аналіз системи управління продуктивністю праці на ПАФ «Єрчики».....	57
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНОСТЮ ПРАЦІ НА ПАФ «ЄРЧИКИ».....	66
3.1. Оптимізація програми управління продуктивністю праці на ПАФ «ЄРЧИКИ».....	66
3.2. Удосконалення мотивації праці персоналу підприємства.....	70
3.3. Пропозиції щодо оцінювання ефективності стимулювання персоналу підприємства.....	76
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	89
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Світовий досвід останніх десятиліть показує, що економічними лідерами стають не ті країни, які мають значні ресурси, а ті, що досягли високої продуктивності праці. Саме тому в економічно розвинених країнах були створенні спеціальні установи, що сприяють дослідженню та розробкам технологій управління продуктивністю праці.

Якщо розглядати зростання продуктивності праці на мікрорівні, то вона призводить до зростання конкурентоспроможності як підприємства так і галузі і країни в цілому, тобто країна має більше можливостей в умовах ринку виробляти товари чи послуги, що відповідають вимогам світових ринків.

На макрорівні підвищення продуктивності праці визначає динаміку валового внутрішнього продукту та забезпечує купівельну спроможність основної маси населення. Підвищення продуктивності праці має надзвичайно велике значення не лише для кожного підприємства, а й і для суспільства в цілому, пошук факторів та резервів його зростання стає важливою задачею економіки праці в системі соціально-трудових відносин.

Звичайно, кожне підприємство є індивідуальним, воно може мати певні особливості функціонування та виробництва, тому рівень продуктивності праці може бути різним, він може підвищуватися або знижуватися в залежності від різних факторів. Незмінною умовою розвитку виробництва є зростання продуктивності праці, вона є вираженням економічного закону, економічною необхідністю розвитку суспільства.

Якщо розглядати сферу матеріального виробництва, то продуктивність праці означає здатність людини створювати за одиницю часу певну кількість матеріальних благ. Чим більше продукції виробляється за одиницю часу або чим менше робочого часу витрачається на виробництво одиниці продукції, тим вища продуктивність праці.

Отже, актуальність теми дослідження полягає в тому, що удосконалення управління продуктивності праці має велике економічне значення, наприклад

підвищення продуктивності праці дає можливість реалізовувати продукцію підприємств не лише на внутрішньому ринку країни, а й на світових ринках, а також сприяє зростанню ефективного використання трудових ресурсів та забезпечує зростання обсягу випуску та реалізації продукції. Саме тому виникає потреба у визначенні шляхів та резервів у її підвищенні.

Вагомий внесок у дослідження та вивчення категорії «продуктивність праці» зробили такі вчені-економісти як: М.Г. Акулов [1], І. М. Бойчик [5], О. О. Гетьман [11], Б.Є. Грабовецький [14], В. І. Гринчуцький [16], О. А. Грішнова [18], Г. Т. Завіновська [21], О. І. Іляш [24], А.В. Калина [25], М. Н. Кондратьєва [30] та інші.

Метою випускної роботи є дослідження продуктивності праці на ПАФ «Єрчики» та розробка практичних рекомендації щодо її підвищення на підприємстві.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені для вирішення наступні завдання:

- 1) розкрити сутність продуктивності праці та методи її вимірювання;
- 2) визначити фактори і резерви зростання продуктивності праці;
- 3) розглянути порядок оцінювання системи управління продуктивності праці підприємства;
- 4) провести аналіз організаційно-економічної характеристики ПАФ «Єрчики»;
- 5) проаналізувати фінансовий стан підприємства;
- 6) провести аналіз системи управління продуктивності праці на підприємстві;
- 7) проаналізувати організацію охорони праці на підприємстві;
- 8) визначення оптимізації програми управління продуктивності праці на підприємстві;
- 9) проаналізувати шляхи підвищення продуктивності праці;
- 10) дослідити шляхи удосконалення мотивації праці персоналу;

Предметом дослідження даної роботи є управління продуктивністю праці, її показники та чинники, які впливають на продуктивність праці ПАФ «Єрчики».

Об'єктом дослідження випускної роботи є господарська діяльність та стан управління продуктивності праці на ПАФ «Єрчики».

Для дослідження було обрано наступні методи: структурний та порівняльний аналіз (порівняння даних об'єкта дослідження з попередніми роками), системний підхід (дослідження об'єкта як цілісної системи, яким впливам може вона піддаватися, виявлення взаємозв'язків і відносин з іншими об'єктами), історико-логічний (опис створення підприємства), економічного аналізу (визначення стану та розвитку діяльності підприємства), статистично-аналітичний, факторний, рядів динаміки (проведення розрахунків, визначення фінансового стану підприємства), що дозволить нам якнайкраще дослідити та вивчити поставлені завдання.

Дана випускна робота складається з трьох розділів. Перший розділ присвячений теоретичному аспекту вивчення продуктивності праці, а саме: економічній сутності продуктивності праці та показникам, методам її вимірювання, також факторам та резервам її підвищення.

У другому розділі розглядається організаційно-економічна характеристика приватної агрофірми «Єрчики», аналізується система управління продуктивності праці на даному підприємстві, розглядається організація охорони праці на даному підприємстві .

Третій розділ присвячений удосконаленню управління продуктивності праці, а саме: пропонуються оптимізація програми управління продуктивності праці, шляхи її підвищення та удосконалення мотивації праці персоналу підприємства . В кінці роботи зроблені відповідні висновки.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В результаті проведеного дослідження було досягнуто мету дипломної роботи, яка включала дослідження та розробку практичних рекомендацій щодо удосконалення управління продуктивності праці на підприємстві.

В результаті дослідження визначено наступне: продуктивність праці – це кількість продукції, виробленої в одиницю часу чи час, який витрачений на випуск одиниці продукції. Розрізняють індивідуальну, локальну і суспільну продуктивність праці. Індивідуальна – це продуктивність праці на конкретному робочому місці. Локальна – це середня продуктивність праці по окремій ділянці, цеху, підприємству чи галузі. Суспільна – це середня по народному господарству продуктивність праці. Розрізняють продуктивність живої праці (виробіток працівників) і продуктивність сукупної праці (суми живої праці і минулої праці).

Найбільш поширенішими показниками продуктивності праці є виробіток продукції на одного працюючого та трудомісткість одиниці продукції. Виробіток – це прямий показник рівня продуктивності праці, що визначається кількістю продукції (робіт, послуг), виробленої одним працівником за одиницю робочого часу. Він в свою чергу поділяються на три види: середньорічний, середньогодинний та середньоденний. Трудомісткість – це обернений показник рівня продуктивності праці, що характеризується кількістю робочого часу, витраченого на виробництво одиниці продукції (робіт, послуг).

Найбільш поширенішими методами обчислення продуктивності праці є натуральний, умовно-натуральний, вартісний і трудовий. Натуральний метод вимірювання продуктивності праці характеризується показниками виробітку, обчисленими в одиницях фізичного обсягу, одиниці виміру якого виражається в тонах, штуках, метрах, кг. Умовно-натуральний метод вимірювання продуктивності праці застосовується у тому випадку, коли на підприємстві виробляється декілька видів однорідної продукції. Грошовий базується на використанні вартісних показників обсягу продукції, який розраховується як відношення вартості виробленої продукції до затрат праці на її виробництво або

середньооблікової чисельності працівників підприємства чи структурних підрозділів. Трудовий метод найчастіше використовується на робочих місцях, у бригадах, на виробничих ділянках і в цехах, де обсяг виробленої продукції або виконаних робіт визначається в нормо – годинах.

До факторів підвищення продуктивності праці можна віднести: 1) природно-кліматичні умови, що мають суттєве значення для сільського господарства, деяких видобувних сфер економічної діяльності; 2) особливості податково-бюджетної, грошово-кредитної, структурної економічної політики держави, що визначають фінансові можливості та економічну віддачу інвестицій у розширення та технічне переозброєння виробництва; 3) особливості державної промислової політики (рівень витрат на наукові дослідження, стимулювання інвестицій в інноваційні проекти, рівень витрат на освіту); 4) особливості соціальної політики (політика зайнятості, доходів і соціального захисту населення, розвиток людського потенціалу країни); 5) стабільність і передбачуваність політичної ситуації тощо.

Резерви підвищення продуктивності праці – це невикористані можливості економії затрат праці (як живої, так і уречевленої), які виникають унаслідок дії тих чи інших факторів. Резерви зростання продуктивності праці за змістом поділяються на три групи: 1) соціально-економічні, що визначають можливості підвищення якості використовуваної робочої сили; 2) матеріально-технічні, що визначають можливості застосування ефективніших засобів виробництва; 3) організаційно-економічні, що визначають можливості вдосконалення поєднання робочої сили із засобами виробництва. За сферами виникнення резерви можуть поділятися на: внутрішньовиробничі, загальнодержавні, міжгалузеві, галузеві, регіональні, а за часом використання на: поточні та перспективні.

ПАФ «Єрчики» є самостійним господарюючим суб'єктом, створеним за рішенням засновника на власності окремого громадянина з правом наймання робочої сили шляхом реорганізації Приватно-колективного підприємства ім. Фрунзе. Метою діяльності приватної агрофірми «Єрчики» є виробництво товарної сільськогосподарської продукції, її переробка та реалізація, а також інші

види господарської діяльності для отримання прибутку та задоволення потреб його засновника. Дане підприємство використовує лінійно-функціональний структуру управління, яка передбачає, що лінійному керівникові в розробці конкретних питань та підготовці відповідних програм, планів допомагають функціональні служби.

ПАФ «Єрчики» є досить фінансово стійкою організацією, так як більшість коефіцієнтів відповідають нормативному значенні, також прослідковується, що підприємство є досить автономним, оскільки є незалежним від зовнішніх запозичень та більшу частину вкладень якого складає власний капітал. Власний капітал підприємства на 2015 рік становить 90249 тис. грн з них статутний капітал становить 2002 тис. грн., залучений капітал становить 5023 тис. грн, що в порівнянні з 2014 роком скоротилися на 22,1% це свідчить проте, що на підприємстві зменшилася потреба у зовнішніх інвестиціях, що є позитивним явищем для підприємства. Щодо асортименту товарів, то на фірмі представлена така продукція, як: рослинництва, тваринництва, рибництва, послуги в рослинництві і тваринництві. В свою чергу продукція рослинництва поділяється на, тобто глибина продукції: зернові та зернобобові, вони свою чергу поділяються на пшениця озима, кормові коренеплоди і кормові, баштанні, силос, сінаж. Глибина продукції тваринництва перелічує: вирощування (в живій масі): великої рогатої худоби, свиней; молоко. Найбільшу частину обсягу виробництва агрофірми займає вирощування кукурудзи та зерна, в порівнянні з 2014 роком вона зросла на 5,1 %, пшениця озима зросла 5,6% порівнюючи з 2014 роком, обсяг виробництва соняшник зріс на 10,3% в порівнянні з 2013 роком. Також агрофірма є досить ліквідним та платоспроможним підприємством. Так як більшості коефіцієнти відповідають нормативному значенню та характеризують підприємство як таке, що володіє досить значним обсягом вільних ресурсів, які утворилися в результаті власних джерел, а також може досить швидко погасити поточні зобов'язання за рахунок ліквідних оборотних коштів. Проте щодо показників ефективності господарської діяльності підприємства, то вони почали погіршуватися, а саме: відбувається зменшення рентабельності продукції на

61,7% в порівнянні з 2014 роком та на 66,7% в порівнянні з 2013 роком, зменшення рентабельності господарської діяльності 80,2% в порівнянні з 2014 роком та з 2013 роком 57,4%. Також рентабельність підприємства має тенденцію до зменшення на 61,6% в порівнянні з 2014 роком, а з 2013 роком на 63,4%. Тобто підприємству для зростання рентабельності фірми необхідно підвищити продуктивність праці, рівень технічного прогресу, економити матеріальні ресурси також удосконалювати організацію виробництва та інше. Тому даному підприємству необхідно збільшувати рентабельність, домогтися цього підприємство може або стримуючи ріст активів, або збільшуючи масу прибутку, шляхом зниження собівартості; або необхідно прискорити оборотність оборотних коштів, що також дасть збільшення маси прибутку.

Продуктивність праці на даному підприємстві протягом 2013-2015 років має зростаючий характер і на 2015 рік становить 186,5. Після визначення індексів продуктивності праці прослідковується, що працівники фірми станом на 2015 рік стали функціонувати на 10% продуктивніше ніж у 2013 році та на 14,6% більше у порівнянні з 2014 роком. Також за результатами факторного аналізу прослідковується, що агрофірма збільшила свою продуктивність праці за рахунок зміни частки виробітку у складі виробничого персоналу на 1144,45 грн., за рахунок зміни частки робітників на 0,002 тис. грн. та за рахунок тривалості робочого дня на 8897,3 грн., проте за рахунок зменшення тривалості робочих днів та продуктивність праці зменшилася на 535 грн., а зміна годинної продуктивності праці призвела до зниження середньорічної продуктивності праці на 6120,4 грн. Резервами зростання середньорічного виробітку одного робітника на агрофірми становить 9432,26 грн., а резерви збільшення середньорічної продуктивності праці становить 360010,1 грн..

Приміщення в яких перебувають працівники протягом робочого дня відповідають усім санітарно-гігієнічним нормам та нормам з охорони праці, у всіх приміщеннях мікроклімат знаходиться в оптимальних умовах, так як температура повітря в приміщенні коливається від 20 до 24 градуса С, відносна волога в приміщеннях становить від 45 до 60%. Освітлення на підприємстві

також відповідають нормі.

Управління продуктивністю – це процес який передбачає стратегічне і оперативне планування і постійний контроль за ефективним використанням методів існуючої системи підвищення продуктивності. Агрофірмі ПАФ «Єрчики» необхідно оптимізувати програму управління продуктивності праці, тобто включати в себе такі етапи: 1) Вимірювання й оцінка досягнутого рівня продуктивності по підприємству повинне вимірюватись не лише цілому, а й за окремими видами праці зокрема; 2) Пошук і аналіз резервів підвищення продуктивності; 3) Розробка плану використання резервів підвищення продуктивності праці; 4) Контроль за реалізацією заходів; Вимірювання й оцінка реального впливу реалізованих заходів на зростання продуктивності праці.

Шляхами підвищення продуктивності праці на даному підприємстві можуть бути: 1) поліпшення організації виробництва та праці, яка включає удосконалення робочих місць (впровадження системи 1С:Бухгалтерії), впровадження науково обґрунтованих норм (впровадження денних карток норм); 2) підвищення технічного рівня виробництва, який включає в себе: введення механізації і автоматизації виробництва, модернізацію застарілого обладнання та впровадження нової техніки, застосування нових сучасних технологій рослинництва та тваринництва; 3) підвищення кваліфікації та освіти працівників;

Отже, будемо сподіватися, що запропоновані шляхи підвищення продуктивності праці на підприємстві будуть сприяти її підвищенню та розвитку господарської діяльності в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Акулов М. Г. Економіка праці і соціально трудові відносини: [навч. посіб.] / Драбаніч А. В., Євась Т. В. та ін.. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 328 с.
2. Ареф'єва О. В. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / В. Г. Сахаєв, О. В. Арефєв та ін. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2003. – 237 с.
3. Бабицький, А. Моделі економічного зростання і проблема підвищення суспільної продуктивності праці / А. Бабицький // Персонал. — К., 2008. — № 1. — С. 22-27
4. Балацький Є. О. Економіка підприємства: [навчальний посібник] / Дутченко О. М., Шамота Г. М. та ін.]. – Суми: ДВНЗ“УАБС НБУ”, 2014. – 154 с.
5. Блауг Марк. Економічна теорія в ретроспективі / Блауг Марк ; пер. з англ. І. Дзюб. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2010. – 670 с
6. Бойчик І. М. Економіка підприємства. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2004. – 480 с.
7. Буряк П. Ю. Економіка праці й соціально-трудоі відносини: [навч.посіб.] / Б. А. Карпінський, М. І. Григор'єва. – Київ, 2004. – 438 с.
8. Віноградська О.М. Менеджмент: [навчальний посібник для студентів усіх форм навчання спеціальності 0501 – “Економіка і підприємництво] / Н. С. Віноградська, В. С. Шевченко.– Харків: ХНАМГ, 2008. – 158 с.
9. Віссер Л. М. Продуктивність та система цінностей / Л. М. Віссер // Економічний вісник. — 2007. № 1. — С. 12–16.
10. Вітвітцький В. Вплив основних чинників на підвищення продуктивності праці: монографія / Україна: аспекти праці. – 2006. – №2. – С. 29-33
11. Воронецька, Л.М. Економіка підприємства: [навчально-методичний посібник] / І. С. Пронько, О. О. Бернадзіковська. – Вінниця.: Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, 2010. – 173 с.
12. Гетьман О. О. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / Шаповал

В. М. — К.: Центр учбо-вої літератури, 2010. — 488 с.196с.

13. Гончаров В. М. Концептуальні проблеми ефективності праці в Україні / В. М. Гончаров // Вісник економічної науки України. — 2011. — № 2. — С. 33-37.

14. Городецька Л.О. Економіка праці й соціально-трудові відносини: [курс лекцій] / Л. О. Городецька. - К.: НАУ, 2007. — 128с.

15. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: [навчальний посібник.] // Б. Є. Грабовецький. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 256 с.

16. Грибов, В. Д. Экономика предприятия [Текст] /В.Д.Грибов. - Учебное пособие. - М.: Финансы и статистика, 2003. — 336 с.

17. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства: [навчальний посібник] / Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Г — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 304 с.

18. Гусаріна Н.В. Співвідношення зростання продуктивності праці та оплати праці в галузі машинобудування Миколаївської області / Н.В. Гусаріна, О.М. Черненко // Збірник наукових праць Національного університету кораблебудування. — Миколаїв: НУК, 2008. — №2 (419). — С. 141-145.

19. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: [підручник] / О.А. Грішнова. — 5-те вид., оновлене. — К. : Знання, 2011. — 390 с.

20. Дарченко Н. Д. Питання методології вимірювання продуктивності різних рівнів економіки / Н. Д. Дарченко // Продуктивність. — 2000. — № 3. — С. 13–18.

21. Дзюба В. І. Продуктивність праці: способи оцінки та вимірювання / В. І. Дзюба // Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. Проблеми економіки транспорту. - 2013. - Вип. 5. - С. 57-61.

22. Егорова Е.А. Экономика труда / Е.А. Егорова, О.В. Кучмаева. — М. : Московская финансово-промышленная академия, 2009. — 80 с

23. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 3 — К.: Видавничий центр “Академія”, 2009. — 951с.

24. Економіка підприємства: підручник / Петрович Й.М., А.Ф. Кіт, В.В.

Кулішов [та ін.] ; за заг. ред. Й.М. Петровича. – Львів : Новий світ-2008. – 680 с.

25. Єсінова Н. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини: [навч. посіб.] / Н. І. Єсінова. – К: Кондор, 2014. – 432 с.

26. Єременко В. О. Підвищення продуктивності: теорія, досвід, шлях України / В. О. Єременко. – Краматорськ : Видавництво Центру продуктивності Міністерства праці та соціальної політики України, 2000. – 398 с

27. Ёйлон С. Система показателей эффективности производства (прикладной анализ) / С. Эйлон, Б. Голд, Ю. Сезан ; пер. с англ. ; предисл. и науч. ред. Ю. Я. Ольсевича. – М. : Экономика, 1980. – 182 с.

28. Завіновська Г. Т. Економіка праці: [навч. посібник] / Г. Т. Завіновська. — К.: КНЕУ, 2003. — 300 с.

29. Задорожня Г. П. Економічна інтеграція і глобалізація проблеми сучасності / Г. П. Задорожня // Економіка і підприємництво: аналітико-статистична інформація. – Київ: Укр ІНТЕІ, 2002. – 189 с.

30. Зайцев Н.Л. Економіка організації: Підручник для вузів. - 2-е вид., Перераб. і доп. / Н.Л. Зайцев. - М.: Видавництво «Іспит», 2004 р. - 624 с.

31. Іванілов О. С. Економіка підприємства: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 728 с.

32. Іляш О. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини [навч. посіб.] / С. С. Гринкевич. – К. : Знання, 2010. - 476 с.

33. Калина А. В. Менеджмент продуктивності: [навч. посіб.] / Калініна С.П., Лукьяненко Н.Д. – К: 2004. – 230 с.

34. Качана Є. П. Економіка праці та соціально-трудові відносини: [навч.-метод.] / Качана Є. П. – Тернопіль: ТДЕУ, 2006. – 373 с.

35. Кармазін В.А. Економічний аналіз: [практикум] / Савицька О.М. – К.:Знання, 2007. – 255с.

36. Ковальов В. М. Економіка праці і соціально-трудові відносини: [навчальний посібник] / Рижиков В. С., Єськов О. Л., Черненко І. М., Атаєва О. А. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 256 с.

37. Колота А. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини:

[підручник] / Грішнова О.А., Герасименко О.О.. — К. : КНЕУ, 2009. — 711 с.

38. Кондратьєва М. Н. Економіка підприємства: [навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів] / М. Н. Кондратьєва. — УлГТУ, 2008. — 241 с.

39. Кругман П. Р. Международная экономика. Теория и политика / П. Р. Кругман, М. Обстфельд ; пер. с англ. ; под ред. В. П. Колесова, М. В. Кулакова. — М. : Экономический факультет МГУ, ЮНИТИ, 1997. - 799 с.

40. Кошкар'єв О.П. Економіка праці та соціально-трудова відносини: [навч. посіб.] / Коверга С.В., Коломицева А.О., Загорна Т.О., — Донецьк: СПД Купріянов, 2011. — 390 с.

41. Костенко Т.О. Сутність та соціально-економічного значення підвищення продуктивності праці в сучасних умовах//Теоретичні та прикладні питання економіки. — 2013. — Випуск 28. — с. 297 – 304

42. Костюк О. В. Факторний аналіз рівня продуктивності праці / О. В. Костюк // Науково-технічний збірник. — 2010. — №1. — С. 199-204

43. Кривенка К.Т. Політична економія : навч. посіб. / К.Т. Кривенка. — К. : КНЕУ, 2009. — 508 с

44. Кравченко О. М. Деякі аспекти продуктивності праці банківського персоналу // Зб. наук. пр. НАДУ. — К.: Вид-во НАДУ, 2005. — № 2. — С. 210-214

45. Кудінова А. Аналіз продуктивності праці [Текст] / А. Кудінова, Д. Верба // Справочник економіста. — 2009. — №6. — С. 79-88

46. Ласкавий А. О. Менеджмент продуктивності: навч.-метод. посібник для самост. вивч./ А. О. Ласкавий. — К.: КНЕУ, 2002. — 305 с.

47. Лісовий А.В. Мікроекономіка : навч. посіб. / А.В. Лісовий — К. : ЦУЛ, 2011. — 192 с

48. Лук'яненко Д. Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності: [навч. посіб.] / Д. Г. Лук'яненко. — К.: КНЕУ, 2005. — 204 с.

49. Матвієнко, А.С. Продуктивність праці в системі управління персоналом [Текст] / А.С. Матвієнко // Механізм регулювання економіки. — 2005. — №3. — С. 150-159.

50. Махсма М. Б. Економіка праці та соціально-трудові відносини: [навч. посіб.] / М. Б. Махсма. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 188 с.

51. Музиченко С. А. Продуктивність праці: соціально-еко-номічна сутність категорії / С. А. Музиченко // Формування ринкових відносин в Україні. — 2008. — № 6. — С. 24—28

52. Музиченко С. А. Фактори зростання продуктивності праці в агропромисловому комплексі в Україні / С. А. Музиченко // Формування ринкових відносин в Україні. — 2008. — №4. — С. 112—116.

53. Небава М. І. Економіка підприємства: [навчальний посібник] / Адлер О. О., Лесько О. Й. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – 117 с.

54. Пасека А.С. Резерви зростання продуктивності праці на різних рівнях господарювання / А.С. Пасека // Резерви підвищення ефективності діяльності підприємств та організацій у ХХІ столітті: зб. статей і тез доп. учасників конференції. - Кіровоград: КНТУ. – 2008.- С. 93-94

55. Перерви П.Г. Економіка підприємства: [підручник] / Погорелова М.І. – Харків: 2005. - 691 с.

56. Пеліхов Є. Ф., Іванова О. А., Сумець О. М. Економіка сучасного підприємства: Навч.-метод. і практ. посіб. — К.: «Хай-Тек Прес», 2008. - 344 с.

57. Прасол В. М. Економіка праці та соціально- трудові відносини: [навчальний посібник] / В. М. Прасол. – Харків: ХНАМГ, 2007.- 264 с.

58. Ревенко А. Г. Продуктивність праці в сучасних умовах / А. Г. Ревенко // Україна: аспекти праці. –2008. –№ 2 –С. 32-37

59. Рижиков В. С. Економіка підприємства: [навчальний посібник] / Панков В.А., Ровенська В.В., Підгора Є.О. – Київ: Видавничий дім «Слово», 2004. – 253 с.

60. Савицька, Г.В. Аналіз господарської діяльності підприємства [текст] / Г.В. Савицька. - 4 - е вид. перераб. і доп. - Мн.: ТОВ «Нове знання» .- 2000 .- 688с.49. Харченко Т. С. Шляхи підвищення продуктивності праці та результативності праці на підприємстві / Р.В. Янковой // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 1 (6). – С. 23-26

61. Синк Д. С. Управление производительностью: планирование, измерение и оценка, контроль и повышение / Д. С. Синк ; пер. с англ. ; общ. ред. и вступ. ст. В. И. Данилова-Данильяна. – М. : Прогресс, 1989. – 528 с
62. Семикіна, М. В. Науково-методичні засади управління продуктивністю праці / М. В. Семикіна // Економіка праці. Наук. вісн. ЧДІЕУ. – 2010. – № 2(6). – С. 160-167.
63. Сергійчук, С. І. Дослідження методів вимірювання продуктивності праці [Електронний ресурс]/С. І. Сергійчук.. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>.
64. Старожух О.А. Стимулювання ефективності праці// Актуальні проблеми економіки 2004, №12(42).- С.113-119.
65. Стефанін В. Система управління якістю праці на підприємствах// Україна: аспекти праці, 2007, №4.-С.45-49.
66. Соколик М. П. Продуктивність та оплата праці за паритетом купівельної спроможності в Україні та інших країнах: порівняльний аналіз / М. П. Соколик // Економіка і прогнозування. - 2011. - № 1. - С. 85-103
67. Чернушкіна О. О. Продуктивність праці:тенденції та перспективи зростання / О. О. Чернушкіна // Економічний форум. - 2013. - № 4. - С. 147-151.
68. Череп, А. В. Комплексна критична оцінка методичного інструментарію виміру, планування, аналізу і забезпечення ефективності використання трудових ресурсів підприємства / А. В. Череп, Г. І. Самойленко // Вісн. Запоріз. нац. ун-ту. – 2011. – № 4(12). – С. 79-89.
69. Шатун В.Т. Основи менеджменту: [навчальний посібник] / В. Т. Шатун. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – 376 с.
70. Шваб Л.І. Економіка підприємства: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Л. І. Шваб. – К.: Каравела, 2005. – 568 с.
71. Яремко З.М. Охорона праці: [навч. посіб.] / Тимошук С.В., Третяк О.І., Ковтун Р.М. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 69 с.